# WYMAGANIA EDUKACYJNE
# HISTORIA KLASA 8

## Wymagania edukacyjne

| Temat w podręczniku | Wymagania na ocenę | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | dopuszczającą | dostateczną | dobrą | bardzo dobrą | celującą |
| | Uczeń: | | | | |
| Czas w historii – przypomnienie wiadomości | – wie, czym jest upływ czasu,<br>– zna główne terminy z zakresu chronologii,<br>– wie, że chrześcijanie zaczęli liczyć lata od narodzin Jezusa Chrystusa,<br>– podaje nazwę epoki, w której żyje, | – wie, jaką rolę odgrywa pomiar czasu w pracy historyka,<br>– określa czas za pomocą dat rocznych,<br>– rozróżnia daty przed naszą erą i naszej ery,<br>– zaznacza na osi czasu okres przed naszą erą i naszej ery, | – wymienia nazwy epok historycznych w porządku chronologicznym,<br>– na podstawie daty określa wiek wydarzenia, | – zaznacza wydarzenia na osi czasu w kolejności chronologicznej,<br>– na podstawie daty określa wiek wydarzenia oraz potrafi ustalić, która to połowa wieku (lub początek, koniec wieku), | – oblicza upływ czasu między wydarzeniami,<br>– wyjaśnia, jaką rolę odgrywa kalendarz i datowanie w nauce historii, |
| 1. Przypomnienie wiadomości z klasy siódmej | – podaje główne cechy rewolucji przemysłowej,<br>– wymienia kraje o systemie totalitarnym, istniejące po I wojnie światowej oraz ich liderów politycznych, | – opisuje zjawiska historyczne, które zaszły na przełomie wieków XIX i XX,<br>– wymienia nowe nurty polityczno-społeczne powstałe w XIX w.,<br>– wyjaśnia termin *rewolucja przemysłowa*,<br>– wymienia skutki I wojny światowej i kryzysu demokracji w okresie międzywojennym, | – charakteryzuje główne nurty polityczne powstałe w XIX w.,<br>– porównuje systemy totalitarne z autorytaryzmem w II Rzeczypospolitej,<br>– określa, jakie przemiany społeczne, techniczne oraz cywilizacyjne wywołała I wojna światowa, | – dokonuje bilansu polityki Polski międzywojennej,<br>– analizuje skutki I wojny światowej i kryzysu demokracji w okresie międzywojennym,<br>– określa sytuację Polski w przededniu wybuchu II wojny światowej, | – przedstawia założenia polityki Hitlera i Stalina,<br>– określa zagrożenia, jakie rodziły dla bezpieczeństwa międzynarodowego, |
| 2. Wojna obronna Polski w 1939 roku | – podaje daty ataku III Rzeszy i ZSRS na Polskę,<br>– wymienia najważniejsze wydarzenia wojny obronnej, | – omawia etapy wojny obronnej Rzeczypospolitej z uwzględnieniem (o ile to możliwe) wydarzeń i bitew w swoim regionie,<br>– zna pojęcia: *wojna totalna*, *Blitzkrieg*, *kampania wrześniowa*,<br>– podaje przykłady bohaterstwa Polaków, uwzględniając żołnierzy i ludność cywilną,<br>– podaje przyczyny klęski Polski w 1939 r., | – charakteryzuje położenie międzynarodowe Polski w przededniu wybuchu II wojny światowej,<br>– wskazuje na mapie pozycje stron walczących i miejsca ważniejszych bitew,<br>– omawia przykłady bohaterstwa Polaków,<br>– określa skalę strat państwa polskiego poniesionych w wyniku działań wojennych,<br>– omawia przyczyny klęski Polski w 1939 r., | – dokonuje analizy materiału źródłowego w postaci relacji świadków, dokumentów i fotografii,<br>– ocenia sytuację społeczeństwa polskiego w czasie najazdu zbrojnego,<br>– wymienia najważniejszych dowódców uczestniczących w kampanii wrześniowej po stronie polskiej, | – ocenia postawę sojuszników Polski w sytuacji agresji na państwo polskie,<br>– prezentuje postawy bohaterów polskiego września 1939 r.,<br>– opisuje miejsca pamięci związane z wojną obronną Polski, |



EDUKACJA

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| 3. Na froncie europejskim (1939–1941) | – wymienia najważniejsze wydarzenia kampanii wojennej na zachodzie Europy w latach 1939–1941, | – przedstawia oraz umiejscawia w czasie wydarzenia II wojny światowej na froncie zachodnim w latach 1939–1941,<br>– wyjaśnia, co w kontekście II wojny światowej oznacza pojęcie *alianci*,<br>– przedstawia wydarzenia bitwy o Anglię, | – wymienia przyczyny ataku III Rzeszy na Danię i Norwegię,<br>– rozumie, jakie znaczenie dla dalszych losów wojny miało odparcie ataku niemieckiego przez Wielką Brytanię w 1940 r.,<br>– opisuje wydarzenia związane z atakiem ZSRS na Finlandię i kraje bałtyckie, | – ocenia postawy postaci, które miały decydujące znaczenie dla przebiegu II wojny światowej w omawianym okresie, takich jak: marszałek Philippe Pétain, gen. Charles de Gaulle i premier Winston Churchill, | – ocenia postawy przywódców alianckich, którzy zdecydowali się stawić czynny opór wojskom państw Osi,<br>– określa znaczenie rozwoju kryptologii i złamania kodu Enigmy dla powodzenia działań zbrojnych w czasie wojny, |

| Temat w podręczniku | Wymagania na ocenę | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | dopuszczającą | dostateczną | dobrą | bardzo dobrą | celującą |
| | Uczeń: | | | | |
| | | – zna wkład polskich lotników w tę kampanię,<br>– analizuje mapę, wskazując podboje państw Osi,<br>– zna imiona i nazwiska oraz funkcje kluczowych postaci decydujących o polityce państw w czasie II wojny światowej, | | – ocenia sytuację państw zachodnich oraz przebywającej w nich ludności żydowskiej i romskiej po napaści niemieckiej,<br>– tłumaczy znaczenie zastosowania przez Niemców *Blitzkriegu* dla przebiegu działań zbrojnych w pierwszych latach wojny, | – docenia wkład polskich naukowców w prace nad szyfrem Enigmy, |
| 4. Agresja Niemiec na ZSRS | – zna datę 22 czerwca 1941 r.,<br>– sytuuje w czasie i w przestrzeni wydarzenia kampanii III Rzeszy przeciwko ZSRS,<br>– podaje miejsca najważniejszych bitew kampanii, | – przedstawia przyczyny i konsekwencje agresji Niemiec na ZSRS,<br>– omawia plan Barbarossa i przebieg działań wojennych na froncie wschodnim, | – charakteryzuje relacje niemiecko-sowieckie przed 1941 r.,<br>– analizuje przebieg działań wojennych na podstawie mapy,<br>– wyjaśnia przyczyny klęski Niemiec na froncie wschodnim,<br>– rozumie, jakie znaczenie dla przebiegu wojny miały zwycięstwa Armii Czerwonej w bitwach o Stalingrad i Kursk, | – dostrzega znaczenie pomocy aliantów zachodnich udzielonej ZSRS w kampanii wojennej,<br>– określa warunki – geograficzne, militarne i polityczne – w jakich toczyły się walki na froncie, | – określa czynniki mające wpływ na zmiany sytuacji walczących stron: militarne i polityczne, |
| 5. Okupacja, kolaboracja i opór | – przedstawia politykę III Rzeszy względem okupowanych ziem i postawy ludzi dotkniętych okupacją,<br>– wyjaśnia pojęcia: *Generalne Gubernatorstwo*, *Generalny Plan Wschodni*, *Holokaust*, *ruch oporu*, | – wyjaśnia, czym były niemieckie obozy koncentracyjne,<br>– określa postawy wobec Holokaustu,<br>– omawia zjawiska kolaboracji i oporu wobec okupanta, | – charakteryzuje zjawiska kolaboracji i oporu wobec okupanta,<br>– podaje przykłady takich działań,<br>– podaje przykłady ratowania Żydów przed eksterminacją,<br>– omawia stosowane przez Niemców metody eksploatacji podbitych terenów, | – dostrzega różnice i charakteryzuje działania władz niemieckich na poszczególnych obszarach Europy,<br>– wiąże zjawisko dyskryminacji etnicznej Słowian oraz eksterminacji Żydów i Romów z ideologią rasizmu narodowościowego, głoszonego przez nazistów, | – przedstawia zasługi osób odznaczonych medalem „Sprawiedliwy wśród Narodów Świata”, |
| 6. Wojna poza Europą | – zna najważniejsze miejsca działań wojennych poza Europą,<br>– wymienia członków koalicji antyhitlerowskiej i państwa Osi, | – opisuje najważniejsze wydarzenia związane z przebiegiem działań wojennych w Afryce, na Bliskim Wschodzie, Dalekim Wschodzie i na Pacyfiku,<br>– zna okoliczności inwazji japońskiej na Pacyfiku, | – odnajduje na mapie miejsca bitew i określa zasięg działań wojennych, wskazując szlaki przemarszu wojsk,<br>– przedstawia kluczowe dla omawianych wydarzeń postacie, | – ocenia decyzje Wielkiej Trójki na konferencji w Teheranie,<br>– charakteryzuje zmiany w sposobie prowadzenia wojny: działania militarne z powietrza i na morzu,<br>– omawia fragment tekstu *Karty atlantyckiej*, | – wyjaśnia motywy, jakimi kierowali się politycy Wielkiej Trójki, podejmując decyzje w ramach rozmów w Teheranie,<br>– dostrzega znaczenie rozwoju techniki wojennej dla przebiegu działań zbrojnych, |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | | – omawia przebieg działań wojennych w tym rejonie świata,<br>– wymienia postanowienia konferencji Wielkiej Trójki w Teheranie, | – zna najważniejsze założenia *Karty atlantyckiej*,<br>– rozumie, jakie znaczenie dla przebiegu działań zbrojnych miało przystąpienie USA do II wojny światowej po stronie aliantów, | | – rozpoznaje najbardziej charakterystyczne dla tego okresu środki rażenia i urządzenia techniczne użyte w czasie wojny, takie jak: samoloty, lotniskowce, czołgi, pierwsze pociski rakietowe, radar, |
| 7. Zwycięstwo aliantów | – wymienia najważniejsze działania wojsk alianckich, które przyczyniły się do ich zwycięstwa,<br>– zna skład koalicji antyhitlerowskiej,<br>– zna daty kapitulacji III Rzeszy i Japonii, | – przedstawia kluczowe wydarzenia kampanii wojennej aliantów w Europie i na Pacyfiku w omawianym okresie,<br>– zna imiona i nazwiska kluczowych postaci, związanych z wydarzeniami kontrofensywy alianckiej,<br>– omawia przebieg działań wojennych we Włoszech w latach 1943–1944,<br>– przedstawia przebieg ofensywy Armii Czerwonej i doprowadzenie do klęski Niemiec w latach 1944–1945,<br>– wymienia postanowienia Wielkiej Trójki podjęte na konferencji w Jałcie,<br>– zna wydarzenia i okoliczności związane ze zrzuceniem bomb atomowych na Hiroszimę oraz Nagasaki, | – wiąże sukces aliantów we Włoszech z wkładem II Korpusu Polskiego w zdobycie Monte Cassino,<br>– opisuje przebieg operacji Overlord w oparciu o materiały źródłowe,<br>– analizuje przebieg ofensywy Armii Czerwonej i doprowadzenie do klęski Niemiec w latach 1944–1945,<br>– przedstawia okoliczności związane z użyciem bomby atomowej przez Amerykanów,<br>– potrafi określić zasięg działań wojennych w omawianym okresie, | – ocenia znaczenie utworzenia przez aliantów drugiego frontu dla przebiegu wojny,<br>– przedstawia okoliczności powstania bomby atomowej, przyczyny decyzji prezydenta Harry'ego Trumana o jej użyciu oraz konsekwencje tego wydarzenia, | – docenia wkład wojsk polskich w zwycięstwa odniesione nad państwami Osi,<br>– ocenia decyzje Wielkiej Trójki z perspektywy stron, których dotyczyły obrady w Jałcie, |
| **Dział 2. W okupowanej Polsce** | | | | | |
| 10. Noc okupacji | – rozumie sytuację ludności polskiej, która znalazła się pod okupacją niemiecką i sowiecką,<br>– podaje przykłady terroru władz okupacyjnych, | – opisuje okupację hitlerowską i sowiecką na ziemiach polskich,<br>– wymienia przykłady zbrodni niemieckich i sowieckich, zarówno tych o wymiarze ogólnokrajowym (np. zbrodnia katyńska, Auschwitz-Birkenau), jak i regionalnym (np. Palmiry, kaźń profesorów lwowskich, Zamojszczyzna),<br>– analizuje mapę II Rzeczypospolitej pod kątem podziału ziem polskich po napaści w 1939 r.,<br>– przedstawia okoliczności zbrodni katyńskiej, | – przedstawia nazistowską politykę terroru (łapanki, obozy koncentracyjne, roboty przymusowe, wysiedlenia, germanizacja),<br>– przedstawia okupacyjną codzienność Polaków w Generalnym Gubernatorstwie, na ziemiach włączonych do Rzeszy i na ziemiach wschodnich wcielonych do ZSRS,<br>– konstruuje wypowiedź o sytuacji Polaków deportowanych w głąb ZSRS na podstawie tekstu źródłowego,<br>– porównuje założenia polityki i metody represji stosowane przez Związek Sowiecki i III Rzeszę, | – ocenia skalę prześladowań na ziemiach polskich w czasie okupacji,<br>– przedstawia losy ofiar terroru i zbrodni okupantów, operując terminami *akcja AB* i *Sonderaktion Krakau*,<br>– określa postawy Polaków wobec okupacyjnej rzeczywistości, | – podaje imiona i nazwiska konkretnych osób, które zginęły w wyniku prześladowań ludności, a zwłaszcza polskiej elity społecznej, |

| Temat w podręczniku | Wymagania na ocenę | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | dopuszczającą | dostateczną | dobrą | bardzo dobrą | celującą |
| | Uczeń: | | | | |
| 11. Wokół tragedii Żydów | – wie czym były getta żydowskie,<br>– zna sytuację ludności żydowskiej na okupowanych ziemiach polskich,<br>– rozumie znaczenie terminów *obozy koncentracyjne* i *obozy zagłady*, | – przedstawia politykę Niemiec wobec ludności żydowskiej,<br>– przedstawia sytuację ludności żydowskiej w gettach,<br>– wyjaśnia zagadnienie „ostatecznego rozwiązania kwestii żydowskiej”,<br>– opisuje wydarzenia powstania w getcie warszawskim, | – charakteryzuje politykę nazistów wobec ludności żydowskiej,<br>– charakteryzuje postawy Polaków wobec Holokaustu, | – rozpatruje kwestię postaw Polaków wobec eksterminacji Żydów z punktu widzenia sytuacji ludności polskiej,<br>– ocenia sytuację Żydów oraz ich szanse na przetrwanie w obliczu Holokaustu, | – przedstawia biogramy i dokonania Zofii Kossak-Szczuckiej, Ireny Sendler, Matyldy Getter i Janusza Korczaka,<br>– dostrzega i rozumie dążenia społeczności żydowskiej do upamiętnienia Holokaustu, |
| 12–13. Rząd RP na emigracji i walka Polaków na frontach wojny | – potrafi powiedzieć, jaką rolę odgrywał polski rząd na emigracji,<br>– zna przykładowe polskie formacje wojskowe, które walczyły u boku aliantów,<br>– wie, kim był gen. Władysław Sikorski, | – zna okoliczności powstania rządu polskiego na uchodźstwie,<br>– podaje cele rządu RP na emigracji,<br>– wymienia najważniejszych przedstawicieli rządu londyńskiego i określa ich funkcje,<br>– wymienia polskie formacje wojskowe powstałe u boku aliantów,<br>– zna postanowienia Wielkiej Trójki, dotyczące sprawy polskiej, podjęte na konferencji w Teheranie, | – charakteryzuje polityczną działalność rządu RP na uchodźstwie,<br>– podaje skutki podpisania układu Sikorski-Majski,<br>– charakteryzuje relacje rządu RP z ZSRS,<br>– porównuje stanowisko rządu RP i rządu ZSRS w sprawie przyszłej granicy wschodniej Polski,<br>– przedstawia polskie formacje wojskowe oraz ich wkład w walki po stronie aliantów, | – dostrzega znaczenie utworzenia rządu RP na uchodźstwie dla zachowania ciągłości politycznej państwa polskiego,<br>– przedstawia biogramy ważniejszych przedstawicieli władz emigracyjnych oraz dowódców polskich formacji wojskowych,<br>– docenia wkład polskiego oręża w pokonanie nazistów, | – ocenia znaczenie śmierci gen. Władysława Sikorskiego dla losów sprawy polskiej na arenie międzynarodowej,<br>– opisuje konkretne formacje wojskowe oraz ich wojenne losy w oparciu o relacje świadków i materiały źródłowe, |
| 14–15. Walka i opór w okupowanym kraju | – wie, czym była Armia Krajowa,<br>– wymienia nazwy innych polskich organizacji militarnych i cywilnych zaliczanych do PPP,<br>– rozumie pojęcia *dywersja* i *sabotaż*,<br>– potrafi podać przykład czynnego oporu Polaków w okupowanym kraju przeciwko terrorowi i polityce obcych władz, | – przedstawia formy oporu, podjęte przez Polaków wobec okupanta,<br>– wiąże postacie (takie jak Stefan Rowecki „Grot” czy Jan Jankowski) z organizacjami, w których działały,<br>– podaje przykłady oporu organizacji podziemia niepodległościowego wobec okupantów,<br>– opisuje działalność partyzancką na ziemiach polskich, | – charakteryzuje polityczną i militarną działalność Polskiego Państwa Podziemnego, w tym formy oporu wobec okupantów,<br>– przedstawia cele, zadania i zakres działalności organizacji PPP,<br>– charakteryzuje podziemie komunistyczne,<br>– wyjaśnia przyczyny i znaczenie konfliktu polsko-ukraińskiego (rzeź wołyńska) na Kresach Wschodnich, | – wie, jaką rolę w czasie wojny odgrywali cichociemni,<br>– dostrzega różnice pomiędzy założeniami i celami PPP a założeniami i celami organizacji komunistycznych,<br>– analizuje relacje świadka zbrodni wołyńskiej pod kątem znaczenia mordu i sytuacji ludności polskiej, | – potrafi przedstawić wybraną postać cichociemnego,<br>– charakteryzuje polską twórczość artystyczną o wymowie antynazistowskiej na podstawie materiałów źródłowych, |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| 16. Akcja Burza i powstanie warszawskie | – zna datę wybuchu powstania warszawskiego,<br>– potrafi powiedzieć, jak wyglądały walki w mieście oraz kto przede wszystkim brał udział w powstaniu, | – wymienia założenia akcji Burza,<br>– wyjaśnia przyczyny i opisuje skutki wybuchu powstania warszawskiego,<br>– przedstawia przebieg walk powstańczych na podstawie materiału źródłowego i mapy, | – charakteryzuje polityczną i militarną działalność Polskiego Państwa Podziemnego podczas akcji Burza,<br>– omawia realizację tego planu,<br>– wiąże okoliczności polityczno-militarne zaistniałe w 1944 r. z decyzją o wybuchu powstania,<br>– ocenia postawę aliantów i Związku Sowieckiego wobec powstania, | – określa sytuację powstańców w obliczu przeważających sił wroga oraz braku większego wsparcia z zewnątrz,<br>– przedstawia ocenę powstania z różnych punktów widzenia, biorąc pod uwagę opinie historyków i uczestników wydarzeń,<br>– ocenia postawę Niemców wobec cywilnej ludności miasta, | – opisuje umundurowanie i uzbrojenie powstańców,<br>– przedstawia życiorys powstańca, który był postacią wybitną lub wykazał się szczególnym bohaterstwem w walkach, |
| 17. Początki władzy komunistycznej w Polsce | – wiąże przejęcie władzy przez komunistyczny rząd z obecnością Armii Czerwonej na terenie Polski,<br>– wymienia instytucje komunistycznego aparatu terroru,<br>– zna datę 22 lipca 1944 r., | – zna okoliczności utworzenia Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego,<br>– porównuje struktury polskiego rządu na uchodźstwie z organami utworzonymi przez komunistów na ziemiach polskich,<br>– określa skalę zniszczeń i strat, które Polska poniosła w wyniku II wojny światowej, | – zna rzeczywiste cele polskich komunistów,<br>– określa stosunek komunistów do podziemia niepodległościowego,<br>– ocenia praworządność i legalność tych instytucji w związku z sytuacją międzynarodową w 1944 r.,<br>– na podstawie tekstu źródłowego wymienia przyczyny rozwiązania Armii Krajowej, | – ocenia sytuację polskiego rządu na uchodźstwie w 1944 r.,<br>– analizuje teksty źródłowe pod kątem celów i zadań, jakie stawiali sobie ich autorzy,<br>– omawia skutki reformy rolnej,<br>– charakteryzuje zmiany, jakie zaszły w wyniku strat wojennych: społeczne, materialne i terytorialne, na podstawie ikonograficznego i informacyjnego materiału źródłowego, | – przedstawia najważniejsze zmiany w strukturze społecznej w Polsce, jakie zaszły w wyniku następstw II wojny światowej i przejęcia władzy przez komunistów,<br>– podaje konkretne przykłady osób należących do grup społecznych, które zostały zdziesiątkowane w wyniku tych wydarzeń, |
| **Dział 3. Świat po II wojnie światowej** | | | | | |
| 20. Krajobraz po wojnie | – wymienia postanowienia podjęte na konferencji Wielkiej Trójki w Poczdamie, takie jak: 4xD, straty terytorialne Niemiec i sankcje nałożone na ten kraj,<br>– zna przyczyny utworzenia ONZ i nazwy organizacji z nią związanych, | – podaje imiona, nazwiska i sprawowaną funkcję czołowych postaci uczestniczących w konferencji w Poczdamie,<br>– wymienia skutki II wojny światowej,<br>– podaje przykłady zniszczeń wojennych,<br>– przedstawia zagadnienie procesów norymberskich,<br>– zna przyczyny powstania oraz cele Organizacji Narodów Zjednoczonych,<br>– analizuje fragment tekstu *Powszechnej deklaracji praw człowieka*, | – charakteryzuje bezpośrednie skutki II wojny światowej, wyróżniając następstwa polityczne, społeczne, gospodarcze i kulturowe, z uwzględnieniem powstania Organizacji Narodów Zjednoczonych,<br>– potrafi oszacować na podstawie danych liczbowych, zebranych w tabeli, straty w ludziach będące wynikiem długotrwałego konfliktu zbrojnego, | – prezentuje instytucje ONZ, określając ich zadania, a także zakres kompetencji,<br>– ocenia znaczenie powstania ONZ dla przyszłości Europy i świata,<br>– porównuje zasady funkcjonowania ONZ i Ligi Narodów,<br>– dostrzega wpływ mocarstw na politykę ONZ, | – określa zakres kompetencji ONZ i organizacji z nią współpracujących,<br>– podaje przykłady działań tych organizacji, |

| Temat w podręczniku | Wymagania na ocenę | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | dopuszczającą | dostateczną | dobrą | bardzo dobrą | celującą |
| | Uczeń: | | | | |
| 21–22. Zimna wojna | – rozumie terminy *zimna wojna* i *wyścig zbrojeń*,<br>– wymienia przykłady konfliktów zaliczanych do zimnowojennych, | – wskazuje na mapie państwa NATO i Układu Warszawskiego,<br>– charakteryzuje wybrane konflikty militarne doby zimnej wojny,<br>– określa przyczyny oraz obszary rywalizacji pomiędzy USA i ZSRS,<br>– podaje podstawowe informacje dotyczące najważniejszych konfliktów zimnej wojny,<br>– rozumie termin *żelazna kurtyna*, | – wymienia przyczyny rozpadu koalicji antyhitlerowskiej,<br>– charakteryzuje bloki polityczno-wojskowe: NATO i Układ Warszawski,<br>– analizuje tekst przemówienia Winstona Churchilla z Fulton pod kątem oceny sytuacji politycznej w Europie,<br>– określa założenia planu Marshalla i jego znaczenie dla gospodarczej odbudowy Europy,<br>– umiejscawia na mapie konflikty doby zimnej wojny, | – porównuje warunki polityczne i społeczne w ZSRS z sytuacją polityczną i społeczną w USA,<br>– przedstawia genezę rozpoczynającego się wyścigu zbrojeń i rywalizacji o wpływy pomiędzy tymi mocarstwami,<br>– opisuje wydarzenia związane z kryzysem berlińskim,<br>– charakteryzuje rywalizację amerykańsko-sowiecką w różnych dziedzinach: podbój kosmosu, zbrojenia, walka o wpływy na świecie, | – analizuje materiał źródłowy i ikonograficzny dotyczący propagandy komunistycznej i zachodniej,<br>– przedstawia konsekwencje konfliktów zbrojnych w okresie zimnej wojny dla państw, na terenie których toczyły się walki,<br>– podaje przykłady twórczości (literatury, filmu) poruszające tematykę zimnej wojny lub wojen toczonych w tym okresie, |
| 23. Za żelazną kurtyną | – wymienia państwa, które znalazły się w bloku wschodnim po II wojnie światowej,<br>– podaje cechy gospodarki stalinowskiej, takie jak: nacjonalizacja, centralne planowanie czy kolektywizacja, | – wiąże panujący w państwach satelickich porządek polityczny ze znajdowaniem się w strefie wpływów ZSRS,<br>– określa cechy ustroju politycznego państw komunistycznych,<br>– wyjaśnia pojęcia: *stalinizm*, *blok wschodni*, *odwilż*, *państwo satelickie*, *doktryna ograniczonej suwerenności*,<br>– zna cele powstańców węgierskich z 1956 r.,<br>– wie, czym była praska wiosna, | – charakteryzuje politykę ZSRS wobec państw bloku wschodniego,<br>– wie, jaką rolę odgrywała Rada Wzajemnej Pomocy Gospodarczej w umocnieniu dominacji ZSRS nad państwami satelickimi,<br>– dostrzega związek przyczynowo-skutkowy pomiędzy wydarzeniami w ZSRS po śmierci Stalina a nastaniem odwilży,<br>– określa, na czym polegało to zjawisko,<br>– przedstawia wydarzenia powstania węgierskiego w 1956 r.,<br>– omawia wydarzenia praskiej wiosny w 1968 r., | – dokonuje bilansu polityki Nikity Chruszczowa, biorąc pod uwagę takie zagadnienia, jak: krytyka kultu jednostki, złagodzenie represji społecznych i poprawa relacji z Zachodem, interwencja sowiecka na Węgrzech,<br>– ocenia politykę ZSRS wobec krajów satelickich, | – wskazuje na przejawy solidarności obywatelskiej między mieszkańcami demoludów, np. wiec poparcia dla Polaków w Budapeszcie, protesty przeciwko interwencji wojsk Układu Warszawskiego, samospalenie Ryszarda Siwca, |
| 24. Rozpad systemu kolonialnego | – zna najważniejsze wydarzenia związane z dekolonizacją,<br>– wie, kim byli Mahatma Gandhi i Nelson Mandela, | – przedstawia przebieg procesu dekolonizacji, uwzględniając jego przyczyny i skutki,<br>– przedstawia proces przyczynowo-skutkowy zachodzący pomiędzy polityką państw kolonialnych, zmianą sytuacji międzynarodowej i dążeniami niepodległościowymi ludów Afryki, | – wiąże postępujący proces dekolonizacji z osłabieniem mocarstw kolonialnych po II wojnie światowej,<br>– charakteryzuje przebieg działań zmierzających do odzyskania niepodległości przez Indie,<br>– ocenia następstwa dekolonizacji, | – omawia proces dekolonizacji Indochin, Holenderskich Indii Wschodnich i Malajów,<br>– zna metody walki o niepodległość w koloniach,<br>– dostrzega rozbieżności w poziomie życia, edukacji i zamożności pomiędzy dawnymi potęgami kolonialnymi a ich koloniami, | – przedstawia biografie Mahatmy Gandhiego i Nelsona Mandeli w związku z ich walką o równość społeczną i pokój,<br>– ocenia konsekwencje dekolonizacji zarówno dla kolonii, jak i dla państw postkolonialnych z perspektywy ich późniejszej historii, |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | | | – charakteryzuje problemy państw postkolonialnych, takie jak: konflikty zbrojne, zacofanie i epidemie, | | |
| 25. Konflikty na Bliskim Wschodzie | – wymienia ważniejsze wydarzenia związane z powstaniem państwa Izrael i eskalacją konfliktu pomiędzy Żydami a narodami arabskimi,<br>– rozumie pojęcia *terroryzm* i *rewolucja islamska*,<br>– zna datę 11 września 2001 r., | – opisuje przyczyny ważniejszych konfliktów na Bliskim Wschodzie,<br>– przedstawia okoliczności powstania państwa Izrael,<br>– wyjaśnia przyczyny rewolucji islamskiej oraz ingerencji USA i ZSRS w politykę na Bliskim Wschodzie,<br>– wymienia i opisuje sylwetki czołowych postaci związanych z polityką na Bliskim Wschodzie, | – charakteryzuje sytuację polityczną na obszarze Palestyny po II wojnie światowej,<br>– omawia spór izraelsko-palestyński,<br>– wymienia i opisuje wydarzenia związane z konfliktem izraelsko-arabskim (np. wojnę sześciodniową),<br>– wiąże wydarzenia na Bliskim Wschodzie z rozwojem terroryzmu i fundamentalizmu na tym obszarze, | – opisuje sytuację polityczną, terytorialną i etniczną Izraela w związku ze sporem z państwami arabskimi,<br>– ocenia znaczenie wydarzeń w rejonie Bliskiego Wschodu oraz ich wpływ na politykę i gospodarkę na świecie, | – rozumie polityczne, społeczne i religijne uwarunkowania na Bliskim Wschodzie,<br>– prezentuje racje obydwu stron w konflikcie izraelsko-palestyńskim,<br>– wnioskuje na tej podstawie o szansach na rozwiązanie tego sporu, |
| 26. Chiny po II wojnie światowej i wojna w Korei | – wymienia najważniejsze wydarzenia związane z rządami Mao Zedonga w Chinach,<br>– zna przebieg wojny w Korei, | – omawia przemiany, które zaszły w Chinach i w Korei po II wojnie światowej,<br>– przedstawia proces dojścia do władzy Mao Zedonga,<br>– rozumie pojęcia: *„rewolucja kulturalna”*, *„wieki skok”* i *czerwona książeczka*,<br>– opisuje sytuację w Chinach po śmierci Mao,<br>– zna datę wojny w Korei,<br>– omawia przebieg wojny w Korei, | – wiąże przemiany polityczno-gospodarcze w Państwie Środka z wprowadzeniem komunizmu,<br>– rozumie, jaki wpływ miała rywalizacja pomiędzy USA i ZSRS na wydarzenia na Dalekim Wschodzie,<br>– określa na podstawie mapy zmiany terytorialne, jakie zaszły na tym obszarze, | – porównuje ustrój polityczno-gospodarczy Chin z ustrojem innych państw komunistycznych (np. ZSRS),<br>– wskazuje na konsekwencje polityki „wielkiego skoku” oraz „rewolucji kulturalnej” w Chińskiej Republice Ludowej,<br>– wyciąga wnioski dotyczące sytuacji oraz konfliktu w Korei, | – charakteryzuje relacje ChRL z ZSRS i USA,<br>– przedstawia kwestię zagarnięcia Tybetu przez Chiny,<br>– zna postać Dalajlamy, |
| 27. Ku zjednoczonej Europie | – wymienia nazwy organizacji tworzących wspólnoty europejskie,<br>– zna datę utworzenia Unii Europejskiej,<br>– rozpoznaje symbole UE, | – omawia proces integracji europejskiej,<br>– podaje przyczyny konsolidacji gospodarczej i politycznej państw europejskich po II wojnie światowej,<br>– przedstawia główne etapy integracji europejskiej,<br>– wymienia najważniejsze instytucje UE, | – wymienia główne cele państw, które podjęły wysiłek integracyjny,<br>– charakteryzuje stworzone przez nie międzynarodowe instytucje europejskie,<br>– przedstawia założenia planu Schumana,<br>– omawia proces integracji europejskiej z wykorzystaniem mapy, | – zna biogramy ojców integracji europejskiej,<br>– omawia symbolikę flagi i wymowę hymnu UE (*Ody do radości*),<br>– omawia takie wydarzenia, jak: podpisanie traktatów w Rzymie, *Traktatu o Unii Europejskiej* oraz zawarcie układu w Schengen,<br>– ocenia znaczenie integracji europejskiej, | – omawia struktury i zadania organów Unii Europejskiej oraz instytucji z nią współpracujących,<br>– przedstawia sukcesy na polu integracji europejskiej, a także trudności w tej dziedzinie,<br>– podaje przykłady działań instytucji europejskich, |
| 28–29. Przemiany społeczno-kulturowe po II wojnie światowej | – rozumie pojęcia: *globalizacja*, *migracja*, *eksplozja demograficzna*,<br>– podaje nazwy i główne założenia omawianych na lekcji nurtów społecznych, które rozwinęły się w XX w., | – opisuje najważniejsze przemiany kulturowe i społeczne, które nastąpiły po II wojnie światowej, | – przedstawia genezę nowych zjawisk społecznych zaistniałych po wojnie,<br>– charakteryzuje przemiany obyczajowe i kulturowe związane ze wzrostem tolerancji, globalizacją i rozwojem popkultury, | – określa zmiany świadomości społecznej i ewolucję prawa, które dokonały się w wyniku zaistnienia nowych okoliczności społecznych, politycznych i gospodarczych, | – analizuje przykłady globalizacji, migracji i eksplozji demograficznej,<br>– prezentuje przykłady kultury masowej i działalność osób związanych z popularnymi w XX w. ruchami społecznymi, |

| Temat w podręczniku | Wymagania na ocenę | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | dopuszczającą | dostateczną | dobrą | bardzo dobrą | celującą |
| | Uczeń: | | | | |
| | | – wymienia i opisuje najważniejsze nurty społeczne powstałe w XX w. oraz grupy dążące do zmian obyczajowych i prawnych na świecie,<br>– wie, kim był Martin Luther King,<br>– wymienia najważniejsze osiągnięcia techniczne drugiej połowy XX w., | – prezentuje poglądy wspomnianych grup i określa metody, którymi posługiwały się dla osiągnięcia swoich celów,<br>– opisuje sytuację społeczności wyznaniowych, | – pokazuje związek pomiędzy rozwojem techniki, przemysłu i komunikacji a zmianami społecznymi na świecie,<br>– podejmuje dyskusje na temat ewolucji społeczeństwa obywatelskiego, laickiego i globalnego we współczesnym świecie, | |
| **Dział 4. Polska w latach 1945–1956** | | | | | |
| 32. Inny kraj | – zna najważniejsze wydarzenia związane z przejęciem władzy przez komunistów w Polsce,<br>– wskazuje granice powojennej Polski na mapie,<br>– wie, kim był Stanisław Mikołajczyk, | – przedstawia okoliczności utworzenia Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej,<br>– rozumie, na czym polegała zależność TRJN od komunistów i ZSRS,<br>– zna okoliczności procesu szesnastu,<br>– opisuje odbudowę kraju na wybranych przykładach,<br>– wie, czym był pogrom kielecki, | – rozumie, jaki wpływ miały decyzje podjęte przez Wielką Trójkę w Jałcie i Poczdamie na kształt terytorialny państwa polskiego,<br>– analizuje mapę pod kątem zmian terytorium państwa polskiego po II wojnie światowej,<br>– opisuje przesiedlenia na ziemiach polskich,<br>– wyjaśnia termin *akcja Wisła*,<br>– przedstawia okoliczności i przebieg procesu szesnastu, | – wyjaśnia sytuację polskiego rządu na uchodźstwie, polskich dowódców oskarżonych w procesie szesnastu i Stanisława Mikołajczyka jako polityka niezależnego od władz komunistycznych,<br>– określa zmiany w strukturze demograficznej ludności Polski powojennej i zna ich przyczyny,<br>– przedstawia stosunki narodowościowe po II wojnie światowej, | – ocenia postawy polityków Wielkiej Trójki wobec sprawy polskiej oraz konsekwencje ich decyzji,<br>– przedstawia sytuację ludności cywilnej, dotkniętej zniszczeniami wojennymi czy przesiedleniem na przykładach losów konkretnych osób, |
| 33. Przegrana walka | – zna działania podjęte przez komunistów w celu przejęcia władzy w Polsce,<br>– wie, kim byli żołnierze niezłomni / wyklęci,<br>– wymienia instytucje związane z aparatem terroru komunistycznego, | – wie, że komuniści zdobyli władzę w Polsce nielegalnymi metodami,<br>– wymienia cele Polskiego Stronnictwa Ludowego i żołnierzy podziemia niepodległościowego,<br>– rozumie sytuację żołnierzy polskiego podziemia niepodległościowego po 1944 r., | – zna treść pytań referendum 1947 r.,<br>– omawia fałszerstwo wyborcze,<br>– charakteryzuje postawy Polaków wobec nowych władz ze szczególnym uwzględnieniem oporu zbrojnego żołnierzy niezłomnych / wyklętych, | – opisuje okoliczności zorganizowania referendum ludowego oraz grę propagandową prowadzoną przez komunistów i opozycję,<br>– wymienia przedstawicieli podziemia niepodległościowego, | – prezentuje sylwetki wybranych żołnierzy niezłomnych / wyklętych,<br>– zna miejsca pamięci związane z bohaterstwem i prześladowaniami żołnierzy wyklętych, |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| 34. Stalinowska Polska | – wymienia zjawiska charakterystyczne dla ustroju komunistycznego w PRL,<br>– zna nazwę *Polska Rzeczpospolita Ludowa*,<br>– podaje cechy socrealizmu,<br>– wie, kim byli Bolesław Bierut i prymas Stefan Wyszyński, | – przedstawia przemiany ustrojowe, gospodarczo-społeczne i kulturowe w okresie stalinizmu,<br>– omawia proces tworzenia struktur ustrojowych państwa: powstanie PZPR, władzy wykonawczej w państwie i wprowadzenie konstytucji stalinowskiej,<br>– wiąże system terroru stalinowskiego w Polsce z osobą Bolesława Bieruta, | – ocenia skutki terroru stalinowskiego w Polsce,<br>– charakteryzuje działania władz zmierzające do upaństwowienia gospodarki,<br>– przedstawia biogramy Bolesława Bieruta i prymasa Stefana Wyszyńskiego,<br>– charakteryzuje relacje państwo-Kościół w okresie stalinizmu,<br>– wie, z jakich przesłanek wynikała postawa władz, a z jakich – Kościoła, | – omawia zjawiska charakterystyczne dla ustroju komunistycznego w PRL (propagandę, indoktrynację, kult jednostki) na wybranych przykładach,<br>– określa charakter relacji gospodarczych pomiędzy Polską a ZSRS,<br>– analizuje zagadnienie struktury społeczeństwa polskiego w okresie PRL, | – przedstawia przykłady sztuki socrealistycznej,<br>– interpretuje tekst memoriału Episkopatu Polski *Non possumus* z 1953 r. w związku z polityką państwa wobec Kościoła katolickiego, |
| 35. Od Czerwca do Października | – wie, jakie zmiany polityczne zaszły w Polsce w 1956 r.,<br>– zna przebieg wydarzeń poznańskiego Czerwca, | – zna oczekiwania społeczne wobec władz w latach 50. XX w.,<br>– relacjonuje przebieg wydarzeń poznańskiego Czerwca,<br>– omawia okoliczności przejęcia władzy przez Władysława Gomułkę, | – wyjaśnia przyczyny i skutki poznańskiego Czerwca 1956 r. oraz wydarzeń październikowych 1956 r.,<br>– przedstawia sytuację gospodarczą i społeczno-kulturalną w latach 50. XX w., | – opisuje zmianę nastrojów społecznych i postaw wobec władzy w 1956 r.,<br>– ocenia znaczenie polskiego Października dla społeczeństwa polskiego i PZPR, | – ocenia znaczenie i rangę wydarzeń 1956 r. dla poszczególnych grup społecznych, |
| **Dział 5. Polska w latach 1956–1989** | | | | | |
| 38. Pod rządami Gomułki | – podaje formy uzależnienia Polski od ZSRS,<br>– zna przykłady inicjatyw Kościoła katolickiego i grup inteligencji polskiej, zmierzające do zachowania tożsamości narodowej i egzekwowania praw człowieka i obywatela w PRL, | – charakteryzuje sytuację społeczno-polityczną w PRL w czasie rządów Władysława Gomułki,<br>– przedstawia system władzy w Polsce pod koniec lat 50. i w latach 60. XX w.,<br>– opisuje formy uzależnienia Polski od ZSRS,<br>– zna realia życia społecznego i kulturalnego w PRL w czasach gomułkowskich, | – wnioskuje na podstawie wydarzeń o sytuacji i relacjach społeczno-politycznych w Polsce pod koniec lat 50. i w latach 60. XX w.,<br>– wyjaśnia znaczenie Kościoła katolickiego dla stosunków politycznych i społecznych w kraju, | – przedstawia wydarzenia o kluczowym znaczeniu dla relacji państwo-Kościół,<br>– omawia działalność rządu RP na uchodźstwie po II wojnie światowej,<br>– opisuje inicjatywy polskiej inteligencji w omawianym okresie (Znak, Klub Krzywego Koła, Radio Wolna Europa),<br>– analizuje tekst *Listu 34*, | – ocenia inicjatywy i działania inteligencji polskiej (Znak, *List 34*, Klub Krzywego Koła, Radio Wolna Europa),<br>– ocenia wpływ instytucji zagranicznych (np. Instytutu Literackiego, Rozgłośni Polskiej Radia Wolna Europa) na rozwój kultury polskiej, |
| 39. Protesty marcowe i Grudzień 1970 | – wymienia ważniejsze wydarzenia protestów studenckich w 1968 r. i strajków robotniczych w 1970 r.,<br>– wie, kim byli Adam Michnik i Jacek Kuroń, Leszek Kołakowski i Karol Modzelewski, | – przedstawia przyczyny, przebieg i konsekwencje protestów studenckich w 1968 r.,<br>– wymienia przyczyny strajków na Wybrzeżu w 1970 r.,<br>– relacjonuje wydarzenia Grudnia 1970,<br>– wymienia motywy kampanii antysemickiej w 2. poł. lat 60. XX w., | – przedstawia stanowisko rewizjonistów wobec polityki partii,<br>– ocenia reakcję władz na protesty robotnicze,<br>– porównuje cele i konsekwencje wystąpień robotniczych w 1970 r. ze studenckimi w 1968 r.,<br>– przedstawia biogramy Adama Michnika i Jacka Kuronia, | – określa stosunek innych środowisk społecznych do protestów studenckich,<br>– przedstawia znaczenie Marca 1968 i Grudnia 1970 dla młodego pokolenia Polaków,<br>– dostrzega związek pomiędzy antysemicką akcją władz a wydarzeniami marcowymi, | – zna działania artystów oraz inteligencji, które były reakcją na wydarzenia Marca 1968, |

| Temat w podręczniku | Wymagania na ocenę | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | dopuszczającą | dostateczną | dobrą | bardzo dobrą | celującą |
| | Uczeń: | | | | |
| 40. Dekada Gierka | – wie, kim był Edward Gierek,<br>– zna konsekwencje polityki gospodarczej PZPR,<br>– podaje nazwy najważniejszych organizacji opozycyjnych, działających w latach 70. XX w.,<br>– zna postać Jana Pawła II,<br>– zna datę wyboru Karola Wojtyły na papieża, | – wymienia przykłady wielkich inwestycji w czasach gierkowskich,<br>– przedstawia przyczyny i konsekwencje protestów robotniczych w 1976 r.,<br>– opisuje narodziny i działania opozycji politycznej w latach 1976–1980 (działalność: KOR, ROPCiO, Konfederacji Polski Niepodległej, Ruchu Młodej Polski, inicjatywy *List 59*, publikacje podziemnych wydawnictw, działania pierwszych Wolnych Związków Zawodowych),<br>– relacjonuje wydarzenia związane z pierwszą pielgrzymką papieża Polaka do kraju, | – charakteryzuje realia życia społecznego w czasach gierkowskich,<br>– opisuje system władzy w PRL w latach 70. XX w.,<br>– charakteryzuje program reform gospodarczych Edwarda Gierka,<br>– opisuje przyczyny i skutki kryzysu gospodarczego w latach 70. XX w.,<br>– wymienia formy oporu społecznego w tym okresie,<br>– przedstawia wpływ Jana Pawła II na przemiany społeczne i polityczne w Polsce, | – przedstawia postulaty, cele i działania opozycji antykomunistycznej pod koniec lat 70. XX w.,<br>– podaje imiona i nazwiska liderów najważniejszych organizacji opozycyjnych oraz ich działania na rzecz rozwoju kultury i obrony praw człowieka i obywatela,<br>– przedstawia sylwetkę Jana Pawła II jako duchowego przywódcy, pedagoga i orędownika poszanowania praw człowieka,<br>– operuje terminami *nowomowa* i *propaganda sukcesu*, | – charakteryzuje zjawisko propagandy komunistycznej, posiłkując się przykładami z omawianego okresu historii Polski,<br>– omawia okoliczności wyboru Karola Wojtyły na papieża, |
| 41. Sierpień 1980 i Solidarność | – wie, czym był ruch społeczny Solidarność,<br>– zna postacie Lecha Wałęsy i Anny Walentynowicz,<br>– zna datę podpisania porozumień sierpniowych, | – wyjaśnia przyczyny niezadowolenia społecznego na przełomie lat 70. i 80. XX w.,<br>– przedstawia postacie Lecha Wałęsy i Anny Walentynowicz w związku ze strajkami w Stoczni Gdańskiej,<br>– zna najważniejsze postulaty robotników i treść porozumień sierpniowych,<br>– wymienia działaczy Solidarności, | – wiąże fakt powszechności strajków sierpniowych z liberalizacją życia publicznego w kraju w latach 1980–1981,<br>– relacjonuje wydarzenia związane z podpisaniem porozumień sierpniowych,<br>– przedstawia cele NSZZ „Solidarność”,<br>– rozumie termin *karnawał Solidarności*, | – prezentuje sylwetki najważniejszych działaczy Solidarności oraz ich wkład w rozwój ruchu,<br>– dostrzega zmianę postaw społecznych i obywatelskich wobec władz w okresie karnawału Solidarności,<br>– zna fakty związane z zamachem na Jana Pawła II w 1981 r., | – ocenia znaczenie porozumień sierpniowych i legalizacji Solidarności dla rozwoju społeczeństwa obywatelskiego w Polsce,<br>– przedstawia przykłady działalności twórczej i społecznej okresu karnawału Solidarności, |
| 42. Stan wojenny | – zna datę 13 grudnia 1981 r.,<br>– wie, kim był gen. Wojciech Jaruzelski,<br>– rozumie, czym był stan wojenny w kontekście wydarzeń grudnia 1981 r.,<br>– podaje formy represji, jakie zastosowała komunistyczna władza,<br>– zna postać księdza Jerzego Popiełuszki, | – wyjaśnia przyczyny i konsekwencje wprowadzenia stanu wojennego,<br>– wymienia działania władz mające na celu sterroryzowanie społeczeństwa,<br>– podaje przykłady oporu społecznego w czasie stanu wojennego, | – przedstawia postawy Polaków wobec stanu wojennego,<br>– charakteryzuje fenomen oporu społecznego,<br>– ocenia postawy społeczeństwa polskiego w związku z wydarzeniami stanu wojennego,<br>– przedstawia biogram gen. Wojciecha Jaruzelskiego, | – podaje konkretne przykłady oporu społecznego i formy realizowania celów opozycji antykomunistycznej, a także przejawy wzajemnej pomocy ludzi zaangażowanych w działalność opozycyjną,<br>– omawia okoliczności przyznania Lechowi Wałęsie Pokojowej Nagrody Nobla, | – ocenia znacznie oporu społecznego i działalności opozycji antykomunistycznej dla podtrzymania solidarności społecznej,<br>– docenia rolę ludzi Kościoła dla podtrzymania inicjatyw społecznych w okresie stanu wojennego,<br>– przedstawia działalność księdza Jerzego Popiełuszki, |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | | – opisuje inicjatywy Kościoła katolickiego w latach 80. XX w. (wizyty Jana Pawła II w ojczyźnie, działalność księdza Jerzego Popiełuszki i innych duchownych, charytatywna działalność Kościoła), | – wyjaśnia znaczenie Kościoła katolickiego dla podtrzymania ducha oporu wobec władzy komunistycznej, | | |
| 43. Kultura w czasach PRL | – podaje przykłady twórczości artystycznej i literackiej okresu komunizmu w Polsce,<br>– zna realia PRL, w których żyli twórcy, oparte na cenzurze i propagandzie, | – podaje przykłady twórczości literackiej okresu PRL,<br>– zna imiona i nazwiska wybitnych pisarzy, artystów plastyków i kompozytorów,<br>– wie, jaki wpływ na możliwość swobodnej wypowiedzi artystycznej miała cenzura,<br>– omawia zjawisko kultury popularnej, dostępnej dla większości społeczeństwa polskiego w dobie PRL, | – wymienia tematy podejmowane przez twórców w okresie PRL,<br>– opisuje najważniejsze nurty sztuki (polską szkołę plakatu), kina (polską szkołę filmową, kino moralnego niepokoju) i muzyki (jazz, muzykę filmową i muzykę klasyczną), których przedstawiciele odnieśli sukces w kraju i za granicą,<br>– wymienia przedstawicieli kultury popularnej w PRL, | – wymienia sukcesy polskich twórców, którzy żyli w okresie PRL (np.: otrzymanie Literackiej Nagrody Nobla przez Czesława Miłosza),<br>– opisuje nowe formy wypowiedzi artystycznej (poezja Nowej Fali, happeningi, teatr eksperymentalny),<br>– dostrzega znaczenie organizacji oraz instytucji zagranicznych dla rozwoju niezależnej kultury polskiej, | – przedstawia sylwetki wybitnych Polaków omawianego okresu,<br>– omawia ich twórczość,<br>– opisuje osiągnięcia sportowe w czasach PRL, |
| **Dział 6. Droga do wolności** | | | | | |
| 46. Rozpad Związku Sowieckiego | – zna terminy *głasnost* i *pierestrojka*,<br>– wskazuje przemiany ustrojowe w ZSRS,<br>– wie, kim był Michaił Gorbaczow, | – wyjaśnia przyczyny kryzysu gospodarczego i politycznego w ZSRS,<br>– wie, jaką rolę we współczesnej historii Europy i świata odegrał Michaił Gorbaczow,<br>– wyjaśnia terminy *głasnost* i *pierestrojka*,<br>– wymienia wydarzenia związane z upadkiem państwa sowieckiego na przełomie lat 80. i 90. XX w.,<br>– wymienia następstwa tego procesu, | – wiąże koniec zimnej wojny z rozpadem Związku Sowieckiego,<br>– ocenia znaczenie porozumienia pomiędzy Michaiłem Gorbaczowem i Ronaldem Reaganem w sprawie ograniczenia zbrojeń,<br>– wyjaśnia znaczenie przemian demokratycznych w Związku Sowieckim dla przyszłości narodów zamieszkujących ZSRS,<br>– omawia na podstawie mapy konflikty zbrojne w byłym ZSRS, | – charakteryzuje zmianę polityki wewnętrznej i zagranicznej wprowadzoną przez Gorbaczowa,<br>– dostrzega związek pomiędzy wydarzeniami w polityce międzynarodowej (ociepleniem relacji z Zachodem, zakończeniem wojny w Afganistanie) a odejściem przez władze ZSRS od doktryny Breżniewa,<br>– określa rolę poszczególnych postaci w przemianach przełomu lat 80. i 90. XX w. (Ronalda Reagana, Michaiła Gorbaczowa, Borysa Jelcyna), | – opisuje sytuację polityczną, społeczną i gospodarczą państw postkomunistycznych, które przestały być republikami sowieckimi, |
| 47. Jesień Narodów | – rozumie termin *Jesień Narodów*,<br>– umieszcza w czasie i w przestrzeni wydarzenia: Okrągły Stół, upadek muru berlińskiego, trójkątny stół, aksamitna rewolucja, | – przedstawia genezę przemian ustrojowych w krajach bloku wschodniego,<br>– opisuje wydarzenia w Polsce i na Węgrzech w omawianym okresie, | – wymienia przemiany społeczno-polityczne w Europie Środkowo-Wschodniej w latach 1989–1991,<br>– charakteryzuje najważniejsze z nich, | – odnajduje podobieństwa sytuacji politycznej pomiędzy krajami postkomunistycznymi,<br>– ocenia konsekwencje przemian politycznych w bloku wschodnim, | – charakteryzuje problemy, z jakimi musiały się zmierzyć poszczególne państwa postkomunistyczne po 1989 r.,<br>– odnajduje analogie między nimi, |

| Temat w podręczniku | Wymagania na ocenę | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| | dopuszczającą | dostateczną | dobrą | bardzo dobrą | celującą |
| | Uczeń: | | | | |
| | – zna najważniejsze wydarzenia rewolucji w Rumunii oraz wojny w byłej Jugosławii, | – dostrzega związek pomiędzy przemianami w Polsce a dekomunizacją Europy Środkowo-Wschodniej,<br>– przedstawia okoliczności zburzenia muru berlińskiego i zjednoczenia Niemiec,<br>– wyjaśnia pojęcie *aksamitna rewolucja*,<br>– przedstawia konsekwencje przemian ustrojowych w krajach bloku wschodniego,<br>– omawia najważniejsze wydarzenia rewolucji w Rumunii oraz wojny w byłej Jugosławii, | – dokonuje analizy mapy pod kątem zmian terytorialnych i politycznych na omawianym obszarze w okresie Jesieni Narodów, | – dzieli je na pozytywne i negatywne,<br>– zna imiona i nazwiska komunistycznych liderów politycznych, takich jak János Kádár i Nicolae Ceaușescu,<br>– przedstawia rolę w przemianach politycznych takich postaci, jak Helmut Kohl i Václav Havel, | – przedstawia biogramy postaci związanych z wydarzeniami Jesieni Narodów, |
| 48. Okrągły Stół | – wymienia główne postanowienia Okrągłego Stołu,<br>– zna wydarzenia zmierzające do demokratyzacji życia politycznego w Polsce,<br>– podaje główne zmiany ustrojowe, jakie zaszły w Polsce w latach 1989–1990,<br>– zna datę 4 czerwca 1989 r.,<br>– wie, że Tadeusz Mazowiecki był pierwszym niekomunistycznym premierem Polski po II wojnie światowej, | – omawia postanowienia i skutki obrad Okrągłego Stołu,<br>– przedstawia ważniejszych uczestników rozmów,<br>– zna rezultat wyborów z 4 czerwca 1989 r.,<br>– opisuje kluczowe przemiany ustrojowe w latach 1989–1990 (przywrócenie dwuizbowego parlamentu i urzędu prezydenta, zmianę nazwy państwa oraz wyglądu godła państwowego), | – opisuje sytuację społeczno-polityczną Polski w przededniu obrad Okrągłego Stołu,<br>– wyjaśnia motywy przystąpienia stron do rozmów przy Okrągłym Stole,<br>– dostrzega związek pomiędzy porozumieniami Okrągłego Stołu a demokratyzacją sceny politycznej i przemianami ustrojowymi, jakie nastąpiły na przełomie lat 80. i 90. XX w., | – analizuje dane statystyczne i teksty źródłowe pod kątem oceny porozumień Okrągłego Stołu przez ich uczestników oraz społeczeństwo,<br>– ocenia konsekwencje porozumień Okrągłego Stołu, | – charakteryzuje postawy strony rządzącej, opozycji oraz społeczeństwa wobec przemian, jakie zachodziły na przełomie lat 80. i 90. XX w., |
| 49–50. Trzecia niepodległość | – rozumie zagadnienia prywatyzacji oraz demokratyzacji,<br>– podaje najważniejsze wydarzenia lat 90. XX w. w Polsce,<br>– zna imiona i nazwiska kluczowych polityków,<br>– zna datę uchwalenia Konstytucji RP,<br>– wymienia prezydentów RP pełniących urząd po 1990 r., | – opisuje kluczowe przemiany ustrojowe i gospodarcze w latach 1989–1997,<br>– omawia założenia i konsekwencje planu Balcerowicza,<br>– przedstawia cele i działania kolejnych koalicji rządzących,<br>– wymienia trudności, z jakimi borykało się społeczeństwo w okresie transformacji ustrojowej i gospodarczej,<br>– przedstawia założenia Konstytucji RP z 1997 r., | – charakteryzuje przemiany społeczno-polityczne i gospodarcze lat 90. XX w.,<br>– wyjaśnia przyczyny napięć społecznych,<br>– analizuje konsekwencje wydarzeń lat 90. XX w.,<br>– wymienia ważniejsze partie na polskiej scenie politycznej i podaje imiona i nazwiska ich przedstawicieli,<br>– omawia reformy kolejnych gabinetów rządzących, | – charakteryzuje proces kształtowania się nowych elit władzy,<br>– interpretuje zapisy konstytucji pod kątem wolności i praw obywatelskich,<br>– ocenia znaczenie zorganizowania pierwszych wolnych wyborów prezydenckich i wyborów parlamentarnych dla przemian demokratycznych w kraju, | – ocenia sytuację ekonomiczną ludności w okresie transformacji gospodarczej,<br>– dostrzega zmiany, jakie zachodziły w sposobie prowadzenia polityki i strukturach demokracji,<br>– analizuje korzyści i zagrożenia związane z członkostwem w UE,<br>– ocenia zmiany, jakie nastąpiły w Polsce w okresie transformacji ustrojowej, |

| | | | | | |
|---|---|---|---|---|---|
| 51. Między Wschodem a Zachodem | – wymienia główne kierunki polskiej polityki zagranicznej,<br>– zna datę przystąpienia Polski do NATO i UE. | – ocenia znaczenie przystąpienia Polski do NATO w 1999 r. oraz do Unii Europejskiej w 2004 r.,<br>– obrazuje sytuację Polski w związku z polityką międzynarodową w czasie rozpadu Układu Warszawskiego. | – przedstawia proces przystąpienia Polski do NATO i UE,<br>– opisuje relacje pomiędzy Polską i Niemcami, uwzględniając wspólne rozwiązania problemów oraz rozwój współpracy,<br>– rozpoznaje sprzeczności interesów Rosji i Polski oraz opisuje wynikające z tego działania obydwu stron,<br>– omawia relacje z Ukrainą i Litwą,<br>– wymienia nazwy organizacji, których Polska stała się członkiem po 1989 r. (np. Rada Europy). | – ocenia znaczenie przystąpienia Polski do struktur NATO i UE,<br>– przedstawia korzyści i trudności z tym związane,<br>– dostrzega znaczenie utrzymania dobrosąsiedzkich relacji dla międzynarodowego pokoju. | – charakteryzuje polską politykę zagraniczną prowadzoną w regionie Europy Środkowo-Wschodniej,<br>– określa miejsce Polski we współczesnej polityce międzynarodowej. |